

Tekst 1 Een Grieks gezantschap in Syracuse

Τότε δ' ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον τάδε·

“ Ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμφομένους σε πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάντως κου πυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἠῶον στρατὸν ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσῃ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα μὲν ποιούμενος ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. Σὺ δὲ δυνάμιός τε γὰρ ἤκεις μεγάλης καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικελίης, βοήθει τε τοῖσι ἐλευθεροῦσι τὴν Ἑλλάδα καὶ συνελευθέρου. Ἄλης μὲν γὰρ γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλάς χεῖρ μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιούσι· ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι τιμωρέειν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται μὴ πέση πᾶσα ἡ Ἑλλάς. Μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἦν ἡμέας καταστρέψηται ὁ Πέρσης μάχη κρατήσας, ὡς οὐκὶ ἤξει παρὰ σέ γε, ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι· βοηθέων γὰρ ἡμῖν σεωυτῷ τιμωρέεις. Τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτῆ ὡς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.”

Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε·

“ Ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἐλθεῖν. Αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεπάσασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συνήπτο, ἐπισκῆπτοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδew πρὸς Ἐγεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλα ὠφελία τε καὶ ἐπαυρέσεις γεγόνασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἤλθετε βοηθήσοντες οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι, τό τε κατ' ὑμέας τάδε πάντα ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται. Ἀλλὰ εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη. Νῦν δὲ, ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπίκται ἐς ὑμέας, οὔτω δὴ Γέλωνος μνήστις γέγονε. Ἀτιμῆς δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ' ἔτοιμός εἰμι βοηθέειν παρεχόμενος διηκοσίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλίτας καὶ δισχιλίην ἵππον καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δισχιλίους σφενδονήτας καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλοῦς· σίτόν τε ἀπάση τῇ Ἑλλήνων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑποδέκομαι παρέξειν. Ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ὧν τε στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι οὔτ' ἂν ἄλλους πέμψαιμι.”

Ταῦτα ἀκούσας οὔτε ἠνέσχετο ὁ Σύαγρος εἰπέ τε τάδε·

“ Ἡ κε μέγ' οἰμώξειε ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων πυθόμενος Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμονίην ἀπαραιρήσθαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκοσίων. Ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ

λόγου μηκέτι μνησθῆς, ὅκως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν. Ἄλλ' εἰ μὲν βούλει βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴδὲ βοηθέειν.”

40 Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὄρα ἀπεστραμμένους τοὺς λόγους τοῦ Συάγρου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἐξέφαινε λόγον·

“ ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα ἀνθρώπῳ φιλεῖ ἐπανάγειν τὸν θυμόν· σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ οὐ με ἐπέισας ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. Ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίας, οἰκὸς καὶ ἐμὲ μᾶλλον
45 ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἔοντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα καὶ νεῶν πολλὸν πλεύνων. Ἄλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν ὁ λόγος οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπεῖξομεν τοῦ ἀρχαίου λόγου. Εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέισθε, τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγὼ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω. Καὶ ἢ τοῦτοις ὑμέας χρεὸν ἐστὶ ἀρκέεσθαι ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους.”

50 Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προετίετο, φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν τοισίδε·

“ ὦ βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. Σὺ δὲ ὅκως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος οὐ προφαίνεις, ὡς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς γλίχεται. Ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων
55 στρατοῦ ἐδέου ἡγέεσθαι, ἐξήρκεε ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμένοισι ὡς ὁ Λάκων ἰκανός τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεύμενος. Ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος δέεαι τῆς ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λάκων ἐπὶ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. Ἡμετέρη γὰρ ἐστὶ αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. Τούτοις μὲν ὦν ἡγέεσθαι
60 βουλομένοις οὐκ ἀντιτείνομεν, ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν. Μάτην γὰρ ἂν ὦδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλείστον εἴημεν ἐκτεημένοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἔόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν τῆς ἡγεμονίας, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μόνου δὲ ἔόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι
65 στρατόν. Οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστὶ λέγειν ταῦτα.”

Ἀμείβετο Γέλων τοισίδε·

“Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἀρξομένους οὐκ ἔξειν. Ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν
70 ταχίστην ὀπίσω ἀπαλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ἐξαπαίρηται.”

Herodotus, Historiën VII, 157-162

Let op: de aantekeningen bij deze tekst staan op de volgende pagina.

Eindexamen Grieks vwo 2005-II

havovwo.nl

Aantekeningen

regel 5	ἦψος oosters	regel 28	δισμύριοι twintigduizend
regel 9	συνελευθερώω samen bevrijden		δισχίλιη tweeduizend
regel 10	ἀξιόμαχος + dat. opgewassen tegen	regel 29	δισχίλιοι tweeduizend
regel 11	καταπροδίδωμι in de steek laten, verraden		ὁ σφενδονήτης slingeraar
regel 15	ὡς τὸ ἐπίπαν in het algemeen		ὁ ἵπποδρόμος ruiter
regel 17	πολλὸς ἔγκειμαι woedend reageren	regel 30	διαπολεμέω de oorlog ten einde brengen
regel 18	πλεονέκτης hebzuchtig	regel 42	ἐπανάγω opwinden
regel 19	βαρβαρικός niet-Grieks	regel 43	ἡ ἀμοιβή ruil
regel 20	συνεπάπτομαι + gen. samen iemand aanvallen	regel 45	πολλαπλήσιος vele malen zo groot
regel 22	ὑποτείνω beloven	regel 46	προσάντης vijandig
	συνελευθερώω samen bevrijden	regel 54	γλίχομαι + gen. hechten aan
regel 23	ἡ ἐπαύρεσις genot, winst	regel 60	ναυαρχέω de vloot aanvoeren
regel 26	ἡ μνήστις + gen. het denken aan	regel 61	ὁ πάραλος στρατός zeemacht
		regel 63	ὁ μετανάστης landverhuizer
		regel 64	ὁ ἐποποιός episch dichter

Tekst 2 Aristagoras in Sparta

Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν. Τῷ δὴ ἐς λόγους ἦε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πῖνακα, ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περίοδος ἐνετέμνητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. Ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν

5 τὰδε·

“Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξις. Τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα. Ἴωνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλλος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. Νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης,

10 ἄνδρας ὁμαίμονας. Εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστί. Οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοὶ εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. Ἡ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι. Οὔτω εὐπετέες χειρωθῆναι

15 εἰσι. Ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε.”

Herodotus, *Historiën V*, 49

Aantekeningen

regel 3	ὁ πῖναξ, -ακος plaat ἐντέμνω ingraveren	regel 12	ἡ ἀναξυρίς, -ίδος lange en wijde broek
regel 6	ἡ ἀπίξις aankomst	regel 13	ἡ κυρβασία muts
regel 10	ὁμαίμων bloedverwant		

Tekst 3

Koning Darius heeft tijdens een veldtocht tegen de Scythen goede ervaringen opgedaan met de adviezen van Histiaios, de tiran van Milete. Als Darius enige tijd later in Sardes is, stuurt hij een bode naar Milete om Histiaios uit te nodigen voortaan als zijn adviseur op te treden. De bode zegt tegen hem:

- 1 “ Ἰστιαῖε, βασιλεὺς Δαρείος τάδε λέγει·
2 Ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι εἶναι οὐδένα σεῦ
3 ἄνδρα εὐνοέστερον· τοῦτο δὲ οὐ λόγισι, ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθόν.
4 Νῦν ὦν - ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατεργάσασθαι - ἀπικέο μοι πάντως,
5 ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι.”
6 Τοῦτοισι τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιαῖος καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλέος
7 σύμβουλος γενέσθαι ἀπικέτο ἐς τὰς Σάρδεις. Ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Δαρείος τάδε·
8 “ Ἰστιαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν. Ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ
9 Σκυθῶν καὶ σὺ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο χρῆμα οὔτω ἐν βραχέϊ
10 ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι, ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων
11 πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνήρ φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος.”

Herodotus, Historiën V, 24

Aantekeningen

- regel 2 **σεῦ** = σου
regel 3 **εὐνοέστερος** *vergrotende trap van εὖνοος*
regel 4 **ἀπικνέομαι** komen
μοι πάντως alsjeblijft
regel 5 **τοι** = σοι
ὑπερθέωμαι *1^e pers. ev. coniunctivus aoristus medium van ὑπερτίθημι*
regel 6 **ποιούμενος** = ποιούμενος
μέγα ποιέομαι het een grote eer vinden
regel 7 **οἱ** = αὐτῶ
regel 8 *gen.* + **εἵνεκεν** vanwege
ἐπεῖτε τάχιστα zodra
regel 9 **γίγνομαι** verdwijnen
οὐδέν κω geen enkel(e)
ἐν βραχέϊ in de korte tijd daarna
regel 10 **ἐπιζητέω** verlangen
ὡς als (*dit woord sluit aan bij οὔτω in regel 9*)
σὲ *lijdend voorwerp bij ἰδεῖν en onderwerp bij ἀπικέσθαι*
ἐγνωκα *perfectum van γινώσκω*